

2

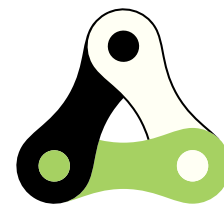
- Van agenda naar to-do lijstje
- De maakbare regio?
- Kermit de Kikker: 'It's not easy being green'

DRIEHOEKS verhouding

over ontwikkelingen binnen de Stedendriehoek

10^e jaargang juli 2013

Zelf doen en **samen doen**

De Stedendriehoek gaat voor een maximale deelname aan de samenleving van kwetsbare inwoners. De sociale agenda van de regio is via het Regiocontract met de provincie Gelderland vertaald naar drie pijlers – participatie van kwetsbare groepen, de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en het NOG Veilighuis. Wanneer de provincie de tweede tranche goedkeurt, komt actief burgerschap er als vierde pijler bij. Binnen de drie eerste pijlers lopen inmiddels diverse projecten, die de regiogemeenten samen oppakken.

Zoals bij Participatie kwetsbare groepen. Vanuit Epe trekken we twee projecten uit deze pijler: Kanteling in de Praktijk en Ketensamenwerking multiprobleem-huishoudens. Hierbij werken we aan ketensamenwerking, de coördinatie van zorgstructuren en de inzet van ICT ten behoeve van gezinnen met problemen op meerdere vlakken, waar vaak diverse hulpverleners bij betrokken zijn. Bij de eerste zoeken we naar nieuwe werkvormen, die van de decentralisatie naar gemeenten van de Participatiewet en de Wmo een succes kunnen maken. Pasgeleden deelden ruim 90 organisaties hun praktijkvoorbeelden met elkaar tijdens een inspirerende bijeenkomst. Als de tweede tranche wordt goedgekeurd, gaan we onder meer aan de slag met het ontwikkelen van een regionale arbeidsmatige dagbesteding, het benutten van de talenten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt via zogenaamde participatieplekken en met de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt voor mensen met een handicap.

De regiogemeenten krijgen er, net als alle Nederlandse gemeenten, met de Participatiewet, de kanteling van de Awbz en de Wmo en de transitie in de jeugdzorg de komende jaren een omvangrijk takenpakket bij.

De gedachten achter de uitvoering van dat takenpakket zijn behoorlijk veranderd. Het komt meer aan op eigen kracht – met waar nodig collectieve ondersteuning ten behoeve van het welzijn en pas daarna individuele zorg. Van afdwingbare rechten voor de burger gaan we naar een resultaatverplichting voor gemeenten, die maatwerk moeten leveren om hun burgers betere en betaalbare alternatieven te kunnen bieden. Deze kanteling heeft zijn oorsprong in de Wmo, maar geldt nu voor het hele sociale domein. Al deze stelselwijzigingen gaan gepaard met omvangrijke bezuinigingen. Die kunnen we als gemeente alleen realiseren als we erin slagen onze nieuwe taken goed te implementeren en uit te voeren.

Net als andere gemeenten kiest ook Epe ervoor om dit in een overkoepelend project te doen. Epe heeft goed in het vizier wat voor gemeente zij in sociaal-maatschappelijk opzicht wil zijn. Ons lokale sociale beleid is gericht op het versterken van de sociale kwaliteit van de samenleving en op het versterken van het zelforganiserend vermogen van mensen. Verjonging en vergrijzing is voor ons een belangrijk thema, omdat we onder andere door het vertrek van jongeren en de vestiging van ouderen met een sterke vergrijzing te maken zullen krijgen.

Actief burgerschap wordt de nieuwe loot aan de stam. Daarbij gaat het om wijkgerichte projecten die de leefbaarheid verbeteren door participatie, activering van de buurt en verhogen van de betrokkenheid. En om het borgen van informele netwerkstructuren in wijken en kernen. Het niveau van de wijk is mijns inziens de sleutel tot succes. De rol van professionals krijgt een nieuwe dimensie: het verbinden van kwetsbaren en niet-kwetsbare mensen.

Samenwerken, elkaar helpen, is slim en leidt tot meerwaarde. Daarbij kunnen we breder kijken dan in Stedendriehoekverband. Het zelf doen sterkt je zelfvertrouwen, verstevigt het netwerk dichtbij en leidt ook tot meerwaarde. Het is de kunst om de balans te vinden tussen wat je zelf kunt en waar je een ander bij nodig hebt.

Hans van der Hoeve
burgemeester Epe
lid Dagelijks Bestuur regio Stedendriehoek,
thema Sociale kracht

In dit nummer

Nederland **fietsland**

Het opwaarderen van het huidige regionale netwerk staat in de Fietsvisie, die de gemeenteraden recent goedkeurden, centraal. De fiets moet een prominenter rol krijgen bij het inrichten van bestaande en nieuwe gebieden.

De maakbare regio?

De Stedendriehoek Index geeft statistische informatie over de situatie in de Stedendriehoek over tien thema's. Begin 2013 is een analyse gedaan. Volgens Jan Wassink, lid van de Strategische Board Stedendriehoek, moet de monitoring via de Index ervoor zorgen dat we hier vroegtijdig op anticiperen.

Jeugdbeleid onder regie gemeente

Het jeugdbeleid valt vanaf 1 januari 2015 onder de regie van de gemeenten. Vooruitlopend op de daadwerkelijke overgang bekijken de Gelderse regiogemeenten de gezamenlijke thema's.

Stedendriehoek Index: **indicator energie**

De overheid heeft als rol om dit zelforganiserend vermogen te stimuleren en te faciliteren. Eén van die projecten waarbij de overheid die rol als stimulator neemt, is Energie Expeditie Apeldoorn.

Foto voorpagina:
Gemeentehuis Lochem

en verder

Dagelijks Bestuur(d)	2
Aan Tafel! - over de uitvoering van de Economische Visie	4
Bezoek aan Denemarken	7
Akkoord van Beekbergen	9
Regioresultaten	10
Werken voor de regio - NIEUW!	14
Beleef de Stedendriehoek	16
Omgevingsdiensten in de regio	17
Op de bank bij...	20

Volg ons op **Twitter:**

'De maakbare regio?' ... en nog meer interessante artikelen in de Driehoeksverhouding!

Van agenda naar to-do lijstje

Aan Tafel!

Er is veel in beweging binnen de regio Stedendriehoek. Het samenwerkingsverband heeft in dialoog met maatschappelijke instellingen, marktpartijen, bedrijfsleven en particulieren de doelen, opgaven, werkwijze en organisatie van de regionale samenwerking herijkt. Dit heeft geresulteerd in De Agenda Stedendriehoek met daarin de opgaven bereikbaarheid, leefomgeving, sociaal kapitaal en innovatie.

Deze vier opgaven hebben als overkoepelend doel het versterken van de kwaliteit van het vestigingsklimaat in de Stedendriehoek. Hoewel De Agenda Stedendriehoek nog niet is vastgesteld door alle gemeenteraden zoeken partijen elkaar op en verkennen samen de mogelijkheden om de opgaven te realiseren.

De gemeenten (samenwerkend in de Wgr-Stedendriehoek) hebben een leidende rol in de opgaven bereikbaarheid en leefomgeving, zoals geformuleerd in De Agenda Stedendriehoek. De Strategische Board Stedendriehoek geeft uitvoering aan de opgaven innovatie en sociaal kapitaal. De concrete uitvoering van initiatieven en innovaties die bijdragen aan de kwaliteit van het vestigingsklimaat wordt belegd in zogeheten Tafels (zie kader). De eerste Tafels zijn al actief of in ontwikkeling.

Pieter van der Ploeg van Alliander legt het belang 'green means business' van de Tafel Energie -vallend onder de Board- uit. Frans Holleman, regiodirecteur van Bouwfonds Ontwikkeling, licht zijn actieve deelname aan de Tafel Woonkwaliteit -van de Wgr-Stedendriehoek- toe.

Pieter van der Ploeg

Tafel Energie: green means business

Aan deze Tafel worden partijen uitgenodigd die projecten op het gebied van duurzaamheid willen realiseren. SOEN (Stedendriehoek Onderneemt Energie Neutraal) geeft deze Tafel -aangestuurd door de Board- als eerste deelnemer een vliegende start. In SOEN zitten Alliander, de regio Stedendriehoek en de Kamer van Koophandel. Zij hebben zich gezamenlijk gemeld als deelnemer aan deze Tafel. Pieter van der Ploeg van Alliander legt uit waarom: "SOEN faciliteert projecten die een bijdrage leveren aan de ambitie van de regio. Henk Jansen en Remco Feith zijn duurzaamheidsmakelaars namens SOEN. Zij bezoeken gemeenten om een volledig beeld te krijgen van het beleid en bedrijven om te weten te komen welke initiatieven er zijn. De projectenlijst groeit elke dag. Recent is bijvoorbeeld een project van de grond gekomen waarbij biogas, dat vrijkomt bij de productieprocessen van de papierfabrieken in Eerbeek, wordt gebruikt als brandstof voor CV-ketels van Nefit. Deelname aan de Tafel is voor ons een logische koppe-

ling met onze eigen koers." Het doel van de Tafel is dat er in de regio concrete initiatieven ontstaan. Pieter: "Als bedrijven en onderwijs en onderzoek gaan aanschuiven, verwacht ik veel dynamiek aan deze Tafel. De koppeling met de economie is heel direct, want green means business." Er gebeurt al heel veel, tot tevredenheid van Pieter. Zo is zonne-energie populair bij particulieren en scholen, kijkt het bedrijfsleven vooral naar het uitwisselen van warmte- de een vraagt, de ander heeft over- en zoekt het MKB actief de samenwerking op. De teneur is zeer positief, aldus Pieter. "We kunnen het verschil gaan maken op veel verschillende vlakken als we elkaar weten te vinden in concrete duurzaamheidsprojecten."

Tafel Woonkwaliteit: hoe willen mensen hier het liefst wonen?

Frans Holleman is regiodirecteur van Bouwfonds Ontwikkeling voor het noordoostelijk deel van Nederland. Hij is één van de initiatiefnemers van de Tafel Woonkwaliteit. Zelf woont hij in Deventer. "Ik ken de regio dus heel goed en voel een grote mate van betrokkenheid, zowel zakelijk als privé, om te streven naar een goede woonkwaliteit." Het grootste goed van alle tafels is, zo zegt Frans Holleman, dat publiek en privaat hun regionale visie en de dagelijkse praktijk met elkaar delen. Frans Holleman brengt zijn uitgebreide kennis van de koopwoningmarkt in aan deze tafel: "Andere leden, zoals corporaties, brengen bijvoorbeeld hun kennis over de huurwoningmarkt in." Hij vindt het boeiend om te zien dat elk van de drie steden in de regio een heel eigen

dynamiek op de woningmarkt kent: "Ze zijn eigenlijk niet vergelijkbaar. Binnen een relatief beperkt gebied hebben we daarmee een heel divers aanbod: voor elk wat wils!" De centrale vraag aan de Tafel Woonkwaliteit is: welke richting moeten we als regio inslaan om er voor te zorgen dat mensen graag in de Stedendriehoek willen (blijven) wonen? Onderliggende vraag om te beantwoorden is: hoe willen mensen hier dan het liefst wonen? Eén van de zaken die in voorbereiding zijn, is het initiëren van een 'woonthermometer' voor de regio. Frans: "Een basis voor het ontwikkelen van visie en beleid is up-to-date informatie." Een ander gespreksonderwerp is de verkenning van de (kwalitatieve) woningbehoefte in de Stedendriehoek, zowel in de huur- als koopmarkt en in samenhang met de bestaande bouw. De woon- en de werkkwaliteit van een stad of regio zijn sterk aan elkaar verbonden. Frans: "Toen we een aantal maanden geleden de gesprekken over De Agenda Stedendriehoek voerden, stond de kwalitatieve regionale woonopgave op een laag pitje. De gemeentelijke agenda's waren bekend, verder was er nog geen vervolgactie. Juist daarom vonden we het zo belangrijk om deze Tafel te starten, zodat we een bijdrage kunnen leveren aan de toekomstige kwalitatieve woonomgeving."

Frans Holleman

Een Tafel is een regionaal uitvoeringsinstrument. Hierin geven publieke, private en maatschappelijke partijen samen vorm en inhoud aan een concreet doel of project dat voortkomt uit De Agenda Stedendriehoek. Eventueel samen met particulieren. Een Tafel is tijdelijk, specifiek, doelgericht en kent wisselende deelnemers. Essentieel is het ondernemerschap van de groep deelnemers die samen de Tafel vormen. Hun ideeën en initiatieven zullen een grote spin-off hebben voor de regio. En hiermee draagt zo'n Tafel bij aan het versterken van het vestigingsklimaat van de Stedendriehoek.

Een Tafel wordt aangestuurd door óf de Strategische Board Stedendriehoek óf de Wgr-Stedendriehoek. Dit is afhankelijk van onder welke opgave deze Tafel past. Elke Tafel heeft een voorzitter, een secretaris, deelnemers vanuit ondernemers, onderwijs/onderzoek en overheid en projectleiders/opdrachtnemers.

Op dit moment worden of zijn binnen de Board de volgende Tafels opgericht: S3H Onderscheidt, S3H Werkt, S3H Leert S3H Energie en S3H Innoveert. Binnen de Wgr-Stedendriehoek wordt gewerkt aan de Tafels Woonkwaliteit en Mobiliteit. Tijdens het kwartiermaken wordt onderzocht of er nog meer initiatieven zijn die tot de vorming van een Tafel kunnen leiden.

De Strategische Board Stedendriehoek is sinds het najaar van 2012 de nieuwe strategisch-bestuurlijke samenwerking tussen de vier O's - ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid- in de regio Stedendriehoek. De Board is samengesteld uit een bestuurlijke vertegenwoordiging van de O's.

Met de Fietsvisie staat het fietsen op het netvlies van de regio. In Lochem is het één van de pijlers van het mobiliteitsbeleid. "Roland Hendriksen (re): "De provincie Gelderland wil dé fietsprovincie van Nederland zijn. Die ambitie past ook prima in de plannen van de regio-gemeenten van de Stedendriehoek."

Raden akkoord met Fietsvisie

Duw in de rug voor fiets

De gemeenteraden hebben ingestemd met de regionale Fietsvisie. Wat Roland Kager, gemeente Deventer, en Roland Hendriksen - fietscoördinator regio Stedendriehoek en werkzaam bij de gemeente Lochem - betreft een goede impuls om het aantal fietskilometers in onze regio flink te laten toenemen.

Nederland fietsland

Roland Kager: "Nederland is natuurlijk fietsland bij uitstek. Er zijn hier meer fietsen dan inwoners. De helft van alle verplaatsingen gaat per fiets of te voet. Vaker de fiets pakken is gezond, is goed voor de portemonnee en zorgt voor minder files. Roland Hendriksen: "Het economisch belang van recreatieve fietsers voor onze regio is groot. Voor inwoners is de bereikbaarheid van voorzieningencentra, scholen, stations en het buitengebied met de fiets essentieel om prettig te wonen en leven.

Dan moet je dus wel een kwalitatief goed en gevarieerd fietsnetwerk hebben." Het opwaarderen van het huidige regionale netwerk staat in de Fietsvisie dan ook centraal. De fiets moet ook een prominenter rol krijgen bij het inrichten van bestaande en nieuwe gebieden. Roland Kager: "Steden en woonwijken zijn vaak vooral gedimensioneerd op auto's. Fietsen wordt nog lang niet altijd vroegtijdig meegenomen bij planning en afweging. Door in het ontwerp meer rekening te houden met de specifieke wensen van de fiets, wordt het gebruik ervan bevorderd."

Stof tot nadenken

Er wordt de laatste jaren al beduidend meer gefietst. De snelle opkomst van de e-fiets maakt, dat fietsritten gemiddeld langer worden en dat ouderen langer en vaker fietsen. Uit landelijke cijfers blijkt dat het autobezit onder jonge mensen afneemt. Zij kiezen voor flexibele mobiliteit; soms een geleende auto of deelauto, maar meestal voor trein, bus en fiets of combinaties daarvan. Roland Hendriksen: "Fietsers hebben op verschillende gebruiksmomenten verschillende wensen en eisen. Als je naar je werk fietst, wil je niet omrijden." Roland Kager: "En als je naar huis fietst, neem je de ene dag de snelste weg en de dag erop de route langs crèche of winkel. Of pak je een ontspannen route door het buitengebied, omdat het vrijdagmiddag is en de zon schijnt."

De Fietsvisie is een handvat voor de regiogemeenten om stap voor stap concrete slagen te gaan maken op basis van de analyse die gemaakt is voor de hoofdverbindingen, de ruggengraat, en de andere behoeftes van de fietsers. De fietsruggengraat wordt gevormd door de negen belangrijkste fietsrelaties van het fietspadennetwerk in de Stedendriehoek. In de Fietsvisie Stedendriehoek 2012 wordt voorgesteld om te onderzoeken of deze ruggengraat op termijn is op te waarderen naar snelfietsroutes. In eerste instantie gaat het om Deventer-Zutphen en Apeldoorn-Deventer. Volgens beide heren geeft de Fietsvisie ook zeker stof tot nadenken over nieuwe oplossingen.

Fietsvisie in het kort

Doelen: beter bereikbare centra, fiets als recreatief product, kernen met landelijke omgeving verbinden, stimuleren fietsgebruik

Speerpunten: fietsruggengraat, recreatieve routes, nieuwe ontwikkelingen zoals e-fiets, mobiliteit&marketing

Randvoorwaarden: veilig, aantrekkelijk en direct

Doen: samenwerken, verbeteren verbinding tussen steden onderling en van de steden met de omliggende kernen en gebieden (ruggengraat), zwakke schakels (zoals slechte als ontbrekende verbindingen) versterken, barrières op doorgaande fietsroutes (hoofd-, spoor- en waterwegen) verminderen

Fietsvisie lezen of downloaden?
Kijk op www.regiostedendriehoek.nl
rm.kager@deventer.nl
r.hendriksen@lochem.nl

Gelderse Studiereis naar Denemarken

Kermit de Kikker:

'It's not easy being green'

Nederland, dus ook de provincie Gelderland, moet het duurzame energiegebruik van 4% opschroeven naar 16% in 2020. Dat is een verviervoudiging in 7 jaar tijd, een enorme schaa sprong. Een groep van 28 Gelderse ambtenaren, adviseurs en mensen uit het bedrijfsleven maakte in maart een studiereis om in Denemarken te gaan kijken hoe het daar gebeurt.

De Deense overheid voert een cruciale regie om samen met bedrijfsleven en inwoners beleid om te zetten in actie. De Deense overheid is bereid om lange termijn plannen te maken en die ook te financieren.

Kopenhagen heeft al een lange traditie met vuilverbrandingsinstallaties. In het kader van de energietransitie worden ze steeds meer ingezet voor zowel warmtelevering als elektriciteitsproductie. Met een nieuwe hoog rendement centrale kunnen zo'n 100.000 huizen van warmte en elektriciteit worden voorzien. Een probleem dat nog opgelost moet worden is het verminderen van plastic in het restafval.

Het eiland Samso is 144 km² groot en heeft zo'n 5000 inwoners. De inkomsten komen uit de landbouw en het toerisme. De gedachte om zelf energie op te wekken kwam op in de jaren 90 van de vorige eeuw en nu is het eiland energie-neutraal. Zowel in zee als op het land staan windmolens, die meer dan genoeg energie leveren voor het hele eiland. De bewoners zijn eigenaar en hebben leningen gekregen van de twee plaatselijke banken. Per inwoner

is 15.000 euro geïnvesteerd. Het was een proces van lange adem (13 jaar) en consistent overheidsbeleid om dit voor elkaar te krijgen.

Al in het eind van de 19e eeuw koos Kopenhagen voor stadsverwarming. 98% van de woningen en overige gebouwen draait erop. De energiecentrales staan aan zee. Om de afnemers in de stad te bereiken en om de verliezen zo klein mogelijk te houden, heeft de gemeente een tunnel gegraven van vijf kilome-

ter lang en vier meter in doorsnee, waardoor de buizen met warm water en stoom gaan. In potentie heeft een dergelijk systeem sneller de mogelijkheid om een energietransitie te bereiken dan met cv-ketels in elk huis.

In Zweden richt de Grondmij zich onder andere op de ontwikkeling van biomassa centrales en duurzame warmtekrachtkoppeling en warmte netwerken. Zweden is een land waar van oudsher veel biomassa als brandstof wordt gebruikt. De moderne centrales werken met zeer hoge rendementen van ruim 90%.

'Better place Denmark' is een lease-organisatie met elektrische auto's met verwisselbare accu's. Je rijdt je auto een 'Switchstation' in en volautomatisch krijg je een nieuwe accu. Vijf minuten later ben je weer op weg. Deze techniek is eigenlijk al weer ingehaald door de nieuwste ontwikkelingen zoals de plug-in hybride. Voor specifieke

doelgroepen is het wel interessant. Zo draait er op Schiphol een proef met negen taxi's. Die kunnen op deze manier 24 uur per dag inzetbaar zijn.

Deense lessen

- Een consistent beleid van de overheid, zowel nationaal als lokaal
- Zowel de lokale als de nationale overheid moeten bereid zijn zelf fors te investeren
- De overheid moet bereid zijn de regierol op zich te nemen en te houden
- Think local and Act local
- Creëer draagvlak door bewoners en bedrijven eigenaar te maken.
- Lokale groepen zijn de sleutel tot een succesvolle transitie
- Rijksoverheid, decentrale overheid, inwoners en bedrijfsleven spelen allemaal hun rol

Stedendriehoek Index: sturing geven aan de hand van informatie

De **maakbare** regio?

De Stedendriehoek Index geeft statistische informatie over de situatie in de Stedendriehoek over tien thema's. Begin 2013 is een analyse gedaan. Daaruit blijkt, dat de Stedendriehoek op de meeste terreinen de landelijke trend volgt. Dat geldt helaas ook voor de verslechtering van de economie, de snelle stijging van de werkloosheid en toenemende faillissementen in met name de bouw.

Jan Wassink

Jan Wassink, directeur Thoma Make-laars, Andries Heidema, burgemeester van Deventer en Gideon Alewijnse, voorzitter van het college van bestuur van Aventus geven als lid van de economische Board van de regio hun reactie op deze analyse. Andries Heidema: "Als je als overheid, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek samen optrekt, wil je ook weten welk effect je bereikt met de richting die je kiest en wanneer je moet bijsturen. Dat kan alleen als je informatie verzamelt. Met de Index kunnen we bovendien laten zien waar we sterk in zijn en op welke punten we ons willen ontwikkelen."

Andries Heidema

Bevolking: meer eenpersoonshuishoudens

De laatste jaren is de bevolking in de regio gemiddeld minder gegroeid dan in Nederland. Die trend zet door. Epe en Brummen hebben te maken met een daling van het aantal inwoners. Het aantal meerpersoonshuishoudens zal dalen; het aantal eenpersoonshuishoudens stijgen. Er is evenwicht tussen immigratie en emigratie. Jan Wassink: "Belangrijk en wat je ook ziet aan de Index is dat de regio Stedendriehoek

Gideon Alewijnse

erg dynamisch is en gaat worden als het gaat om bevolking, bevolkingsaantallen en bevolkingssamenstelling. De monitoring via de Index moet er dan ook voor zorgen dat we hier vroegtijdig op anticiperen. Vraag-gestuurd, in het belang van de regio en haar economie, dat is het motto!"

Onderwijs, creativiteit en innovatie als trekker

Er is sprake van een opvallende daling van het aantal MBO-studenten. Het aantal HBO-studenten bij Saxion is wel toegenomen. Het aantal studenten dat een creatieve studie volgt, neemt sterk af. Het aantal buitenlandse studenten in de Stedendriehoek daalt. Er zijn in de Stedendriehoek relatief weinig studenten met een technische achtergrond. Van alle landelijke topgebieden scoort de Stedendriehoek het best op het terrein van de

creatieve industrie, zoals multimedia, industriële vormgeving en architectuur. De werkgelegenheid in deze sector ligt een stuk boven het landelijk gemiddelde en tweemaal hoger dan West-Noord-Brabant of Twente. De gemeente Voorst is voor een plattelandsgemeente een landelijke uitblikker.

Innovatie laat een gemengd beeld zien. Op basis van de cijfers tot 2008 is het Innovatievermogen van de Stedendriehoek sterk gegroeid van een achterstandspositie tot bijna het Nederlands gemiddelde. Terwijl de R&D-uitgaven zijn gegroeid, daalde het aantal bedrijven dat innovaties

doorvoert. Gideon Alewijnse: "Landelijk zie je hetzelfde: het aantal MBO-studenten daalt. Om dat tijt te keren zetten we stevig in op de samenwerking met het bedrijfsleven in de regio. De MBO-ers zijn de ruggengraat van je economie. Van VMBO tot en met HBO, voor elk niveau willen we hier aantrekkelijke en stimulerende opleidingen kunnen aanbieden. Zo is er inmiddels een leerafdeling voor studenten verpleegkunde in het Deventer ziekenhuis; een verpleegkundigenopleiding die we samen met de GGZ verzorgen; de nieuwe Technicampus - met alle technische opleidingen onder één dak; innovatieve modules elektrische en hybride autotechniek bij de opleidingen in de autobranche en de unieke opleiding landbouwmechanisatie. We zien nu al dat wat we hebben gedaan leerlingen aantrekt. We zijn op de goede weg!"

Duurzaamheid: zonnig vooruitzicht

De Stedendriehoek blinkt uit op het gebied van zonne-energie met een sterke groei van het opgestelde vermogen, met name in Deventer en Lochem. De Stedendriehoek doet het een stuk beter dan de benchmark regio West-Noord-Brabant. Met betrekking tot andere indicatoren is er geen opvallende score. Het aantal bedrijven met een certificering voor Maatschap-

pelijk Verantwoord Ondernemen neemt nauwelijks toe. Het aantal hectares per agrarisch bedrijf stijgt niet in de Stedendriehoek. Er zijn geen tekenen van schaalvergroting. Andries Heidema: "De Index laat duidelijk zien dat de duurzaamheidsambities van de regio meer zijn dan alleen papier. Als je als overheid goed in je faciliterende rol gaat staan, kan de samenleving zelf betekenisvolle stappen zetten. Als de beleidsmatige kogel door de kerk is, dan ligt de wereld open voor de burger om de wereld te veranderen. Zo zie je dat er hier in elke gemeente in de regio burgerinitiatieven zijn op het gebied van zonne- en andere duurzame vormen van energie." Gideon Alewijnse: "Duurzaamheid en techniek zijn onlosmakelijk verbonden in de cleantechology. In deze relatief nieuwe branche willen we het voortouw nemen. Onderwijs en creativiteit kunnen hieraan een enorme impuls geven. Hiermee gaan we ons als regio echt onderscheiden."

Economie: producentenvertrouwen stijgt

De arbeidsproductiviteit - het verdienvermogen per werknemer (bruto regionaal product gedeeld door beroepsbevolking van de regio) - stagneert ten opzichte van andere regio's. Die arbeidsproductiviteit is een uitdrukking van slim werken en wordt op de middellange termijn beïnvloed door innovatie en opleidingsniveau. Kosten en winst van bedrijven zijn sterk afhankelijk van de arbeidsproductiviteit. Hoewel het consumentenvertrouwen is gedaald, is het producentenvertrouwen in de Stedendriehoek, net als in Nederland, in 2012 gestegen. De verwachting dat de buitenlandse omzet

groeit, is in de Stedendriehoek sneller gegroeid dan in de rest van Nederland. Het aantal starters blijft groeien - met name in Deventer en Apeldoorn. Bijzonder is dat hun gemiddelde leeftijd stijgt. Opmerkelijk is ook dat het aantal vestigingen en werkgelegenheid in de horeca hier blijft stijgen. Door de crisis stijgt helaas ook het aantal faillissementen en opheffingen, met name in de bouw en de groothandel. Jan Wassink: "De kracht van de Stedendriehoek is hier duidelijk zichtbaar. Innovatie is de enige manier om een stevige concurrentiepositie in te nemen ten opzichte van andere regio's. Juist belangrijk in deze tijden! Een aantoonbare bijdrage van nieuwe bedrijvigheid door starters en onze internationale oriëntatie biedt vertrouwen voor de toekomst."

Sociale ontwikkeling voor nu en voor morgen

Uit de Index valt op te maken dat de jeugdwerkloosheid snel groeit, maar met dezelfde snelheid als de totale werkloosheid. Er zijn veel regio's die het slechter doen dan de onze op dit vlak. De jeugdwerkloosheid stijgt in de steden en blijft gelijk in de dorpen in de Stedendriehoek. In Deventer is er weer een stijging na een enorme daling in 2011. Het aantal Wajong-uitkeringen stijgt sterk. Andries Heidema: "Een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt kan dit tijden. Daarom zetten we alles op alles om onze jongeren op te leiden voor de arbeidsmarkt van nu en van morgen." www.stedendriehoekindex.nl

Duurzame gezonde arbeidsmarkt gezamenlijk doel

Akkoord van Beekbergen getekend

Op 7 juni 2013 hebben gemeenten, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen bij Parc Spelderholt in Beekbergen het 'Akkoord van Beekbergen' ondertekend.

Het akkoord omvat die afspraken die ondernemers, overheden en onderwijs en onderzoek - de 4 O's - binnen de Stedendriehoek met elkaar maken om in de periode

2013 - 2015 uitvoering te geven aan de Strategische Agenda Stedendriehoek op het thema onderwijs & arbeidsmarkt. Het doel van de samenwerking is om een duurzaam gezonde arbeidsmarkt te creëren. Hiermee is de Stedendriehoek één van de eerste regio's die concreet invulling geeft aan het onlangs afgesloten sociaal akkoord. De uitvoering van het Akkoord van Beekbergen gaat plaats vinden langs de actielijnen 'Stedendriehoek Leert' en 'Stedendriehoek Werkt'.

De vertegenwoordigers uit de O's delen de overtuiging dat nauwe samenwerking en een gezamenlijke aanpak leidt tot het beste resultaat. De samenwerking tussen de O's gaat uit van vertrouwen en heeft een "het kan well"-mentaliteit. Dat moet ertoe leiden dat werkgevers hun vacatures snel en kwalitatief kunnen vervullen, dat alle inwoners van de regio een baan hebben die bij hen past en dat ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief zijn.

Doelstellingen Akkoord van Beekbergen

De partijen zijn de volgende doelstellingen overeengekomen:

- A. Laagste werkloosheid van Nederland (eind 2015);
- B. Elke vacature goed en snel vervuld;
- C. Iedereen minimaal een startkwalificatie;
- D. Ook alle mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt actief.

Regioresultaten

29 mei BioNet

In Nederland willen we in 2020 samen gebruik maken van minimaal 16% duurzame energie. Met de huidige manier van woningverwarming op aardgas is deze doelstelling moeilijk te realiseren. Het demonstratieproject Bionet, een samenwerking van Liander en ATAG, toont aan dat direct verwarmen op biogas kan, zonder dat het gas moet worden opgewaardeerd tot aardgaskwaliteit.

Woensdag 29 mei is het demonstratieproject te Eerbeek officieel geopend. Het BioNet is een speciaal daarvoor aangelegd gasnetwerk (afzonderlijk transportnet) voor het transport van biogas. Biogas wordt geproduceerd uit afvalwater, slib, GFT-afval en mest.

Burgemeester van Brummen, Niels Joosten, tevens voorzitter Stedendriehoek Onderneemt Energie Neutraal (SOEN), opende de bijeenkomst. Hij benadrukte dat duurzame samenwerkingsinitiatieven als deze, in de regio Stedendriehoek van groot belang zijn bij het behalen van de energiedoelstellingen in de regio. Ook lichtte hij kort de werkwijze van SOEN toe. SOEN is namelijk één van de instrumenten van de regio Stedendriehoek om energieneutraliteit te bereiken. SOEN is een samenwerkingsverband van de regio Stedendriehoek, Alliander en de Kamer van Koophandel. De winst zit vooral in de schaalvergroting. SOEN is geen organisatie die projecten gaat beheren, maar het coördineert en zorgt dat initiatieven tot stand kunnen komen, onder meer door financiers te vinden. SOEN heeft de komende anderhalf jaar twee makelaars in dienst die tot taak hebben partijen bij elkaar te brengen die een bijdrage willen en kunnen leveren aan de doelstelling.

Kijk voor meer
informatie op:

Over BioNet:
www.liander.nl/bionet

Over Soen:
www.regiostedendriehoek.nl/groene-pracht/soen-doen

25 mei Opening Brinklaan/Griftpark

Op zaterdag 25 mei opende burgemeester John Berends het Brinkpark, de Brinkgarage en De Grift PWA-laan. Het Brinkpark heeft bij de opening de nieuwe naam Catharina Amaliapark gekregen. De parkeergarage Brinkpark gaat vanaf nu door het leven als parkeergarage Brinklaan. In een overvol paviljoen Brinkpark, waar een

ongedwongen sfeer heerste, bedankte de burgemeester alle partijen die zich voor het project hebben ingezet.

Speciale aandacht was er voor de omwonenden, zij hebben zo'n anderhalf jaar lang overlast gehad van de werkzaamheden. De openingshandeling, het te water laten van acht bootjes in De Grift, werd samen met vertegenwoordigers van alle betrokken partijen verricht: de omwonenden, het Kadaster, de provincie en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het Waterschap Vallei en Veluwe, de BAM, Dura Vermeer en regio Stedendriehoek. De regio Stedendriehoek droeg aan het Griftpark bij via het Regiocontract van de provincie Gelderland. Niels Joosten, portefeuillehouder Regiocontract, liet namens de regio een bootje te water.

25 mei Dag van de Weteringsebroek

Op 25 mei werd de Dag van het Weteringse Broek gevierd. Tijdens dit evenement vonden tal van activiteiten voor jong en oud die plaats op de Punte aan de Terwoldseweg in het buitengebied van Apeldoorn.

Er was een lokale markt waar bedrijven en het maatschappelijk middenveld uit het gebied en nabije omgeving zich presenteerden. Van bed en breakfast tot aan groente- en fruittelers.

Ook voor jonge bezoekers was veel te beleven. Er waren verschillende spelletjes met het thema 'klomp', geïnspireerd door de klompenpaden die worden aangelegd in het Weteringse Broek. De dag werd georganiseerd door de dorpsraden De Vecht, Beemte Broekland en Teuge, Stichting IVN, de gemeenten Apeldoorn en Voorst, Waterschap Vallei en Veluwe en Vereniging Natuurmonumenten.

Het Regiocontract van de provincie Gelderland geeft € 1.5 mln voor de ontwikkeling van het gebied. Dit geld wordt gebruikt voor kwaliteitsverbetering van het landschap, de aansluiting van stad en platteland, wandel- en fietsvoorzieningen, natuurontwikkeling en een versterking van de economie en de recreatie.

14 mei**Omgevingsvisie Gelderland**

De ontwerp omgevingsvisie, omgevingsverordening en de planMER zijn door Gedeputeerde Staten vastgesteld op 14 mei 2013. Iedereen kon hierop reageren gedurende de inspraakperiode van 21 mei tot en met 2 juli 2013. De Gelderse omgevingsvisie is een integrale visie, niet alleen op het gebied van de ruimtelijke ordening, maar ook voor waterkwaliteit en veiligheid, bereikbaarheid, economische ontwikkeling, natuur en milieu, inclusief de sociale gevolgen daarvan. De omgevingsvisie is de

vervanger van het streekplan en enkele andere structuurvisies. De afgelopen periode hebben bestuurlijke en maatschappelijke organisaties in een proces van cocreatie

hun visie gegeven op de opgaven waar Gelderland op uiteenlopende beleidsterreinen voor staat. Hiermee is de basis gelegd voor dit ontwerp dat per 21 mei het officiële traject van de inspraak inging. Provinciale Staten stellen

de omgevingsvisie, samen met een omgevingsverordening, eind 2013 vast.

Lees meer op:

www.gelderland.nl/omgevingsvisie

27 april**Provincie en gemeente investeren samen in netwerkstad Deventer**

Provinciale Staten van Overijssel en de gemeenteraad van Deventer hebben een gezamenlijk werkprogramma vastgesteld. In dit werkprogramma staan projecten die bijdragen aan de gebiedsontwikkeling van netwerkstad Deventer als onderdeel van de regio Stedendriehoek.

De provincie stelt € 12 miljoen beschikbaar voor

verschillende projecten uit DEVisie 2020 en de Stadsas-zone. Er is gekozen voor projecten die binnen de periode 2012-2015 te realiseren zijn. Naast verbreding van de

Hanzeweg tot 2x2 rijstroken gaat het om projecten die deel uitmaken van de gebiedsontwikkeling Stad aan de IJssel, zoals het Sluiskwartier, de Schipbeek zone en de 1e fase van Deventer 2.18 en Waardevast Werklandschap, zoals de Technicampus.

8 april**Kamermeerderheid voor versnelde aanleg verbreding A1**

Op 8 april heeft minister Melanie Schultz van Haegen haar plannen om te bezuinigen besproken met de

Tweede Kamer. Dit was voor de regio Stedendriehoek een belangrijk moment, omdat de minister van plan was om ook de verbreding van de A1 tussen Apeldoorn en Azelo op de lange

baan te schuiven. In aanloop naar het Kamerdebat is door landsdeel Oost druk gelobbyd om nogmaals het belang van een capaciteitsuitbreiding van de A1 voor het voetlicht te brengen. En met succes. Een grote kamermeerderheid heeft gepleit voor een versnelde aanleg. Ook de minister wil nu vaart maken. Voor de zomer volgt nog een nieuwe Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse (MKBA), waarin nu wel rekening wordt gehouden met de grote invloed van het vrachtverkeer. Dit moet leiden tot een voorkeursbeslissing na de zomer.

Apeldoorn snelste stijger

Volgens het jaarlijkse onderzoek Toplocaties van Elsevier en Bureau Louter is Apeldoorn de snelste stijger als het gaat om economische prestaties van gemeenten. Van de 26e plek in 2011 steeg Apeldoorn naar positie 8 in 2012 (rapportcijfer 7,59). De belangrijkste troeven van Apeldoorn zijn de ligging aan de A1 en A50, een breed scala aan bedrijfs- en kantoorlocaties en de aanwezigheid van grote bedrijven als Achmea en Wegener en overheidsorganisaties als het Kadaster en de Belastingdienst. Minpunt is het opleidingsniveau van de bevolking: door het ontbreken van hoger onderwijs trekken jongeren weg. Langs de A1 trok bedrijvig Nederland een spoor naar het Oosten – zo staat er in het artikel in de Elsevier van eind april – Zwolle en Apeldoorn hebben hun regionale rol versterkt. Op nummer 1 staat de gemeente Haarlemmermeer (rapportcijfer 8,09), vanwege de bijdrage van Mainport Schiphol.

Frans Bruning: “Doe gewoon. En speciaal waar het moet”

Het jeugdbeleid valt vanaf 1 januari 2015 onder de regie van de gemeenten. Vooruitlopend op de daadwerkelijke overgang, bekijken de Gelderse regiogemeenten de gezamenlijke thema's. Het is een enorme klus om de organisatie van deze extra taak op tijd rond te krijgen. Niet alleen moet de kwaliteit van de zorg geborgd zijn, de ambitie is ook om een verbeterslag te doen op de inrichting van de jeugdzorg. De Brummense wethouder Frans Bruning is samen met zijn collega uit Epe, Jan Berkhoff, door de regiobestuurders aangewezen om als 'trekkende bestuurders' te fungeren.

Bestuurlijke inzet bewust smal

Frans Bruning: “Van de drie grote transities, de Participatiewet rondom werk en inkomen, de decentralisatie van de AWBZ en de Wmo en de transitie én transformatie van de jeugdzorg is die laatste het meest ver. Het financiële kader is nog niet volledig duidelijk, maar voor 2015 is een eerste indicatie voor het uitvoeringsbudget bekend gemaakt. Bezuinigen, dat zal niemand verbazen, maakt daar onderdeel van uit. Ook de wetgeving krijgt steeds meer vorm.” De zes Gelderse Stedendriehoekgemeenten trekken samen op met Hattem en Heerde. De bestuurlijke inzet is bewust smal gehouden voor korte lijnen en efficiency. Epe en Brummen worden ambtelijk ondersteund door Apeldoorn en Lochem.

Annelies Tukker wordt vanaf 1 augustus vanuit de gemeente Heerde gedetacheerd als regionaal projectleider: “De druk is hoog, we hebben veel te doen. De grootste uitdaging is dat we er met elkaar – gemeenten, zorgaanbieders en huidige financiers – uitkomen binnen het gegeven tijdpad. En dat we een begin maken met een cultuuromslag. Gemeenten moeten op alle drie de dossiers voldoende beleidsvrijheid krijgen. Alleen dan behalen we de gestelde doelen ten aanzien van de eenvoud van het nieuwe stelsel, kortere lijnen en eerder kunnen ingrijpen.”

Strakke planning

Haar rol als projectleider is die van aanjager en verbinder. Haar voornaamste opdracht is het opstellen van een regionaal beleidsplan. Werkgroepen die onder leiding van haar acht ambtelijke collega's van jeugd aan de slag zijn, zijn bezig met allerlei elementen, zoals sturing en inkoop van zorg, kwaliteit, toezicht, het doorontwikkelen van bestaande zorgstructuren en aansluiting zoeken bij

huisartsen en medisch specialisten. Ook cliëntorganisaties zijn hierbij betrokken. "Ik moet het overzicht behouden, alle verbindingen leggen en de opbrengsten vertalen naar een regionaal advies. Natuurlijk hebben alle betrokkenen al voorgesorteerd op wat er gaat komen. We wachten met smart op de definitieve wetgeving. Tot die tijd houden we de lijn uit de concept wettekst aan."

Op 31 oktober van dit jaar moet de regio al de gezamenlijke zorgarrangementen opleveren. Hierin regelen we de continuering van de zorg in 2015 voor cliënten die eind 2014 in zorg zijn of een indicatie hebben. Annelies: "En in december van dit jaar moeten we het regionale beleidsplan opleveren. De planning van het Rijk is mede zo strak vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. En omdat we dan heel 2014 nog hebben voor de uitvoering van het regionale beleidsplan en de vertaling naar lokaal niveau."

Meer kwaliteit, minder kosten

Frans: "De hele operatie is bedoeld om de zorg veel dichterbij te organiseren. Als het lokaal kan, doe dat dan vooral. Doe het gewoon en laagdrempelig, en speciaal waar het echt moet. Als het echt niet anders kan, organiseren we bepaalde zaken regionaal of bovenregionaal." Zoals crisisopvang en spoedeisende hulp. Of de 1.500 plekken voor zware jeugdzorg, die verspreid in Nederland beschikbaar zijn. Frans: "Die kosten ongeveer 135.000 euro per plek. De echte uitdaging van deze transitie is meer kwaliteit en minder kosten. Als we erin slagen een kind of jeugdige op tijd te helpen, dan voorkomen we dat we gebruik moeten maken van een gespecialiseerde en dure plek voor zware zorg. Dit kunnen we bereiken door zorg veel dichterbij dat kind of de jeugdige en zijn of haar gezin en omgeving te organiseren. Dat is niet sec een kostenvoordeel. De meeste winst zit juist bij de menskant en dus ook bij de samenleving als geheel. Kon ik die winst maar gebruiken om te besteden aan de jeugdzorg...."

Mens leidend, niet regels of geld

De Raad van State heeft zich over het wetsvoorstel gebogen en stuurde het terug met een fors aantal opmerkingen. Frans: "Mijn verwachting is dat het Rijk de landelijke wetgeving toch weer teveel gaat dichttimmeren, in plaats van de gemeente de ruimte te geven om maatwerk te kunnen bieden. Het liefst zag ik de Kaderwet als enige wettelijke basis. Wij kennen het netwerk, de betrokken partners en vaak ook de jongeren en hun ouders. We komen elkaar op straat tegen. Wij kunnen er bij uitstek voor zorgen dat de mens leidend wordt bij het beleid en niet de regels of het geld."

Werken voor de regio

14

De regio Stedendriehoek is licht georganiseerd. Dat betekent dat de organisatie in principe bestuurders en ambtenaren uit de zeven gemeenten inzet om het werk te doen. Maar hoe is dat nu, werken bij een gemeente met een extra taak voor de regio? Bij de gemeente Brummen zijn er in totaal zo'n 18 ambtenaren die dat doen. Zeven ervan vertellen over hun ervaringen en bijten daarmee het spits af voor deze nieuwe rubriek. In het volgende nummer komen op dezelfde manier de collega's van een andere gemeente aan het woord.

Ambtenaren van de regiogemeenten kunnen in verschillende constructies werken voor de regio. Sommige van hen staan op de loonlijst van hun gemeente en zijn structureel uitgeleend aan de regio, bijvoorbeeld aan bureau Stedendriehoek. Dat zijn betaalde uren. Anderen, zoals projectleiders, worden vanuit een projectbudget betaald ingehuurd. Er zijn ambtenaren die uren beschikbaar stellen om niet, zoals de regiocoördinatoren. En ambtenaren die deelnemen aan regio-overleggen of projecten vanwege hun specifieke expertise, om niet.

Kees Verspui: 'Goed voor persoonlijke groei'

Sinds Re-inventing zijn de zes strategische thema's die elk een regiocoördinator hadden, vervangen door twee regiothema's (Leefbaarheid en Bereikbaarheid) en twee economische board-thema's (Innovatie en Human kapitaal). Voor de nieuwe regiothema's zijn nu kwartiermakers aangesteld, waarmee Kees zijn rol van regiocoördinator vervalt.

"Ik moest twee in principe verschillende beleidsterreinen combineren, dus dat was wel vrij druk. Wat ik ervoor heb teruggekregen is een mooi netwerk plus kennis van processen en belangen in de regio. Ik heb echt een persoonlijke groei doorgemaakt. Dat neem ik zeker mee mijn nieuwe functie in Brummen: teamleider back-office van de afdeling Dienstverlening. Qua timing komt het eigenlijk dus wel goed uit zo."

Catrien van Middelkoop: 'Verbreden en verdiepen'

Ze is ruim 4 jaar gedetacheerd als projectsecretaris voor bureau Stedendriehoek. "Miranda Veenbergen en ik bemanden in Brummen de griffie, ik als medewerker en Miranda als griffier. We werkten puur voor de gemeenteraad. Mijn werk voor de regio is veel breder en dieper, daarom maakte ik ook bewust de overstap naar bureau Stedendriehoek." Catrien is spin in het web voor het thema 'samenwerking 4 O's' en de Strategische Board Stedendriehoek in het netwerk van ambtenaren, bestuurders en externe partijen. "Als medewerkers van bureau Stedendriehoek krijgen we veel vrijheid om zelf een goede invulling te geven aan onze taken. Dat, het kleine, hechte team van het bureau en de diversiteit maken mijn werk heel erg interessant."

Een nieuwe taak is haar werk voor de Strategische Board: "Door de link die er is vanuit de Board met de andere O's – onderwijs, onderzoek en ondernemers – wordt mijn werk nog weer breder. Zo blijft bureau Stedendriehoek me uitdagen om me verder te ontwikkelen. Die handschoen pak ik graag op."

Werken voor de regio

15

Arthur Senff: 'Je kunt het niet alleen'

Sinds dit jaar werkt Arthur als strategisch adviseur ruimtelijke ontwikkeling bij de gemeente Brummen: "Vanaf het begin is mijn werk voor Brummen onlosmakelijk verbonden met de regio. Brummen deed dat – door gebrek aan capaciteit – de afgelopen jaren minder, maar daar komen we nu op terug. We willen geen kansen mislopen, willen meepraten en Brummen vertegenwoordigen in de Stedendriehoek. Vanwege de politieke ontwikkelingen is het onvermijdelijk dat we de samenwerking opzoeken met andere partners. Hoewel het nu tijd en energie kost, ben ik ervan overtuigd dat dat zich in de toekomst uitbetaalt."

Hij vult aan: "Elke gemeente heeft zijn eigen kracht en daarmee zijn eigen verantwoordelijkheid. Brummen pakt deze rol steeds beter op." Arthur is lid van het strategisch team: "Wij zijn het voorportaal, vormen een mening over zaken voordat ze richting het regionale bestuur gaan. Andersom stroomt de communicatie ook vanuit het regionale bestuur via ons de gemeenten in. Een belangrijke taak, om de regionale samenwerking zo optimaal mogelijk te faciliteren."

Miranda Veenbergen: 'Smeerolie voor samenwerking'

Als secretaris van de Regio Stedendriehoek is Miranda Veenbergen gedetacheerd vanuit Brummen. "Werken voor de regio is mijn fulltime bezigheid. Als secretaris stuur ik het bureau aan. Het bureau ondersteunt, faciliteert, legt verbanden en coördineert. Ik zie mezelf als de smeerolie tussen het regiobestuur en de zeven gemeenten."

"We kijken kritisch naar de dossiers die we gezamenlijk oppakken. Nu de eerste fase van Re-inventing de Stedendriehoek bijna afgerond is, gaan we ons focussen op 4 kernopgaven, waarbij het versterken van het vestigingsklimaat het centrale doel is. Daarbij passen we ook onze werkwijze aan en gaan we op zoek naar partners buiten de overheid. Ik denk dat dat de toekomst is: samenwerken en verbinden, met onderwijs, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties."

Lisenka Schmitz: 'Samenwerken begint met elkaar kennen'

Naast gemeentesecretaris van Brummen is Lisenka ook voorzitter van het overleg van alle gemeentesecretarissen in de regio. "We bespreken bijvoorbeeld de samenwerkingsverbanden van elke gemeente. Soms is dat onderlinge samenwerking, maar er zijn ook andere verbanden. De oriëntatie van Deventer ligt ook in Overijssel, die van de andere regiogemeenten veelal in Gelderland. De uitwisseling van ervaringen levert veel nieuwe ideeën op in de regio."

"Ik zie de regio als een trefpunt, om elkaar te ontmoeten en inspireren. Het is primair een bestuurlijk verband. Wat we als secretarissen daarin doen is weten wat er speelt en – wanneer nodig – onze ambtelijke capaciteit beschikbaar stellen en zorgen voor een evenredige verdeling onder de gemeenten." Lisenka vervolgt: "Je kunt als gemeente onmogelijk alles op je eigen houtje doen. Samenwerking is een verrijking. En als je elkaar kent, zoek je die samenwerking gemakkelijk op."

Maikel Swaters: 'Niet opnieuw het wiel uitvinden'

Voor Maikel geldt dat hij zich voor de regio vooral bezig houdt met het regiocontract met de provincie Gelderland. "Als projectleider van het onderdeel sociale kracht ben ik verantwoordelijk voor ongeveer 10 deelprojecten. Ik leg verbanden, bewaak de voortgang en ik zorg dat de projecten op elkaar aansluiten. Mijn rol is vooral coördinerend, in tegenstelling tot mijn adviseursrol voor Brummen: daar adviseer ik B&W over bijvoorbeeld de transitie van de jeugdzorg, de wmo en de participatiewet."

"Ik vind regionale samenwerking erg belangrijk. Voor wat betreft mijn werkveld sociale kracht zijn er veel veranderingen aan de gang. Het is niet nodig dat elke gemeente opnieuw het wiel uitvindt, zeker niet in tijden van schaarse middelen. Wanneer we de samenwerking zoeken, kennis delen en samen optrekken, kunnen we een efficiëncyslag maken."

Werken voor de regio

16

Marcel Klos: 'Verbindingen leggen om elkaar te versterken'

Marcel is als manager beleid en bedrijfsvoering verantwoordelijk voor het 'uitzenden' van de Brummense medewerkers richting de regio. "In het verleden waren wij vanuit het Brummense weinig betrokken bij belangrijke dossiers van de regio. Het was wel eens frustrerend dat we onze belangen niet kenbaar konden maken. Inmiddels kunnen we de capaciteit vrijmaken en actief meedraaien. Dat kost tijd, maar het is de moeite waard."

"Als regio willen we de beste mensen op de juiste plek en daar werk ik graag aan mee. Soms is direct duidelijk wie van onze medewerkers in de regio aan de slag gaan, omdat dat past binnen een functieomschrijving. Soms is het zoeken wie het beste past bij de werkzaamheden. En natuurlijk vragen we eerst of ze het leuk vinden. De reactie is eigenlijk altijd positief: we zien in Brummen duidelijk het belang van regionale samenwerking. Het is goed om de verbinding te leggen, zodat de deelnemende gemeenten elkaar versterken."

Beleef de Stedendriehoek ... Verborgen musea

Onze regio heeft veel pareltjes. Soms duidelijk zichtbaar, soms moet je wat beter zoeken. Zo zijn er bijzondere musea die nog niet zo duidelijk 'op de kaart' staan.

Almen: papierscheppen en loodzetten

Al sinds 2001 zit in de voormalige slachterij van Klein-Lebbink in Almen een werkend drukkerij museum. Bezoekers kunnen niet alleen oude druktechnieken bewonderen, maar ook zelf aan de slag. Zoals zetten met loden en houten letters. Het museum voert nog speciale opdrachten voor uitnodigingen, geboorte-, menukaarten of ander drukwerk op de oude manier van zetten en drukken uit. Wolter Storteboom is als 14-jarige als handzetter begonnen in het Grafisch Vak en heeft het museum heeft opgezet. Zo probeert hij het ambacht van handzetten en boekdrukken in ere te houden. www.oudeboekdrukunst.nl

Epe: Veluws ondergoed

In het Veluws Streekmuseum kom je alles te weten over de oorsprong en de geschiedenis van de boerderij. Bewonder hier de schuur met werktuigen en gereedschappen van vroeger of neem een kijkje bij de klederdrachten. Ook is er werk te zien van verschillende kunstenaars en verzamelaars. Om het museum ligt een moestuin waar vergeten groenten worden verbouwd. Het museum bevindt zich in een Hallehuis uit 1715. Na je museumbezoek kun je een lekker kopje thee drinken in de theeschenkerij. In 2013 tentoonstelling van Veluws ondergoed. www.hagedoornspaatse.nl

Wilp: museumcafé

In Museumcafé de Kribbe maak je kennis met de geschiedenis van 'de Wilpse Klei'. Door paardenkracht aangedreven landbouwvoertuigen en werktuigen vertellen het verhaal van dit boerenland. Het museum laat de agrarische en industriële ontwikkeling van deze streek in de vorige eeuw zien. De collectie in het museum is opgebouwd door Willy Gooiker, een biologische boer en ondernemer in hart en nieren. De Kribbe serveert eerlijk eten en drinken en combineert dat met boottochten, fietstochten en andere speciale arrangementen. www.dekribbe.nl

Samenwerken verlaagt kosten en verbetert kwaliteit

Omgevingsdienst Veluwe IJssel:

"Onze draai gevonden"

17

Vanaf 1 januari 2013 voert de Omgevingsdienst Veluwe IJssel de taken voor het verlenen van vergunningen, het houden van toezicht en de handhaving op het gebied van milieu voor de gemeenten Brummen, Epe, Voorst en Apeldoorn en de provincie Gelderland, uit. Jan Willem Strebus, voorheen regiocoördinator Groene Pracht, geeft als directeur leiding aan deze nieuwe organisatie. "De aanvragen gaan gewoon nog via de 'voordeur' van de eigen gemeente. Aan de achterkant hebben we het samen geregeld. Dat betekent kostenvoordeel en profiteren van elkaars kennis en kunde."

Jan Willem: "Met ongeveer 70 medewerkers werken we voorlopig vanuit het stadhuis in Apeldoorn. Medewerkers van de gemeentelijke en

één werklocatie. Het enthousiasme is er, de medewerkers voelen zich een zelfstandige organisatie met de expertise om gemeenten en bedrijven op een goede manier van dienst te kunnen zijn."

provinciale (milieu-)afdelingen Vergunningen, Toezicht en Handhaving zijn in dienst gekomen bij de Omgevingsdienst Veluwe IJssel. "De uiteindelijke bevoegdheden blijven bij de gemeentebesturen. Jan Willem: "We geven een efficiënte invulling aan gemeentelijke taken. Na drie maanden merk ik nu, dat we als nieuwe organisatie onze draai gevonden hebben. Bedrijven weten ons ook al goed te vinden."

Enkele gemeenten leveren een aantal aanvullende milieuspecialisten, zoals specialisten op het gebied van geluid, bodem, grondwater, externe veiligheid. Jan Willem: "Wel even wennen, met zijn allen samen op

Vanaf 1 april 2013 zijn er in Gelderland zeven samenwerkende omgevingsdiensten actief. Samen vormen zij het stelsel van Gelderse Omgevingsdiensten. De Omgevingsdienst Achterhoek voert sinds 1 april 2013 de omgevings- en milieutaken uit voor de Provincie Gelderland en tien gemeenten in de regio Achterhoek, waaronder Lochem en Zutphen. Alle partners in de Overijsselse regio's Twente en IJsselland hebben deze taken neergelegd bij de Regionale UitvoeringsDienst Overijssel.

Meer weten?

www.gelderseomgevingsdiensten.nl

www.odveluweijssel.nl

www.odachterhoek.nl/opdrachtgevers

www.rudoverijssel.nl

Bent u bestuurder, raadslid, beleidsmaker, onderzoeker, ondernemer, investeerder, docent of student? Dan is de Stedendriehoek Index er speciaal voor u! Het is een monitorinstrument met cijfers op regionaal niveau, waarbij ook per gemeente cijfers zichtbaar zijn. De cijfers worden grafisch weergegeven in tabellen, grafieken, taarten en staafdiagrammen. Meer weten? Kijk op www.stedendriehoekindex.nl

18

Stedendriehoek Index:

Indicator energie

Demografie

Duurzame ontwikkeling

Internationalisering

Landbouw, natuur & toerisme

Mobiliteit

Ondernemerschap

Onderwijs

Creativiteit

Sociale kracht

Werk

In een serie artikelen over de Stedendriehoek Index belichten we steeds een thema uit de Index. Na 'creativiteit en innovatie', 'onderwijs' en 'internationalisering' en 'werk' komt nu 'energie' aan bod. De regio Stedendriehoek wil in 2030 een energieneutrale regio zijn. De zeven gemeenten van de regio Stedendriehoek hebben in 2009 deze ambitie uitgesproken. De gemeenten kunnen dit niet alleen realiseren. Een dergelijke grote opgave staat en valt door de uitvoering door meerdere partijen. In de regio Stedendriehoek is daarom Stedendriehoek Onderneemt Energieneutraal (SOEN) opgericht. Hierin werken bedrijfsleven, overheid en netbeheerders samen aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brand- en grondstoffen en aan duurzaam ondernemen. Een nieuwe 'loot aan de stam' zijn de nieuwe energiecoöperaties, waarin inwoners zich verenigen om samen te profiteren van de kostenvoordelen van groene energie. Lochem – en wethouder Thijs de la Court – stond aan de wieg van deze ontwikkeling in de regio.

Op onderzoek naar de beste manier om je huis duurzaam te maken

'Zelforganiserend vermogen burger' aanspreken

'Ga met ons het avontuur aan'

'Koplopers gezocht die hun eigen huis energieneutraal willen maken'.

De huiseigenaren kiezen zelf met wie ze het avontuur aangaan

Energiecoöperaties in de regio

LochemEnergie (www.lochemenergie.net)

Deventer Energie Coöperatie (www.deventerenergie.nl)

ZET energie (www.zutphenaanzet.nl)

deA (www.de-a.nl)

EBEM - Eerbeek Brummense Energie Maatschappij (www.ebem.nu)

ERV (www.energieerijkvoorst.nl)

Op 25 april vorig jaar werd het Regiocontract met de provincie Gelderland voor de periode 2012 – 2015 getekend. Projectleider Xandra van Lipzig van de gemeente Apeldoorn: "Voor een groot aantal projecten in de eerste tranche is inmiddels de spreekwoordelijke schop de grond in gegaan. In het Regiocontract is een half miljoen euro opgenomen voor duurzame projecten."

Pad effenen

Het wordt steeds meer duidelijk dat burgers en overheid samen moeten optrekken als het gaat om duurzaamheid. Hoe meer burgers zelf initiatieven nemen, hoe meer er gebeurt. De overheid heeft als rol om dit zelforganiserend vermogen te stimuleren en te faciliteren. Eén van die projecten waarbij de overheid die rol als stimulator neemt, is Energie Expeditie Apeldoorn. Penningmeester van het bestuur Theo van Es van de gemeente: "Kern ervan is dat we het pad gaan effenen voor het grootschalig energieneutraal maken van bestaande woningen. Dat doen we door eerst 20 woningen te renoveren binnen 2 jaar. We kijken goed hoe dat loopt, wat wel en niet werkt en waar kansen liggen." Dat gaat dan om de organisatie, de techniek en de betaalbaarheid van de duurzame renovatie. Een expeditieteam zal de bewoners intensief gaan begeleiden. De huiseigenaren kiezen zelf met wie ze het avontuur aangaan: welke bank, welke aannemer en installateur en welke andere leveranciers nodig zijn.

Ontzorgd aan het roer

Bewoners staan bij de Energie Expeditie Apeldoorn aan het roer en worden tegelijkertijd ontzorgd. 29 gezinnen en 11 professionele partners vormen samen het expeditieteam. Elke zes weken komen ze bij elkaar. In kleinere werkgroepen van bewoners en professionals overleggen ze over bepaalde onderdelen van het traject.

Het bestuur bestaat uit vier bewoners en een projectleider van de gemeente en heeft een projectmedewerker als ondersteuning. Er worden ook regelmatig cursussen georganiseerd en presentaties gegeven om het kennisniveau van de leden en van het team als geheel te vergroten.

Kopgroep en volgers

Eerst komt er een plan van aanpak per woning. Een energieregisseur gaat dan bekijken welke toeleverende bedrijven er nodig zijn voor die plannen.

Ondersteund door de regisseur kan de bewoner offertes aanvragen. De regisseur zorgt er ook voor dat de werkzaamheden van de verschillende leveranciers voor elke woning gecoördineerd plaatsvinden. Doel is om dit in 2014 af te ronden. Na 2014 moeten de bewoners het verder doen zonder de begeleiding vanuit het expeditieteam. De volgersgroep bestaat uit woningeigenaren, bedrijven en andere organisaties die nieuwsgierig zijn naar hoe de

expeditie verloopt. Zij worden betrokken bij het maken van een sluitende businesscase voor een grootschaliger vervolg. www.energie-expeditie-apeldoorn.nl

Over de Stedendriehoek Index

De Stedendriehoek Index geeft statistische informatie over de situatie in de Stedendriehoek over 10 thema's. De situatie wordt vergeleken met het Nederlands gemiddelde en een benchmark regio (West-Noord-Brabant). Deze regio is gekozen vanwege een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Het ligt net buiten de Randstad, heeft een combinatie van maakindustrie, logistiek en hoogwaardige dienstverlening zonder universiteit. Meestal worden de gegevens uitgesplitst naar gemeente en waar mogelijk wordt de ontwikkeling in de tijd weergegeven. De grafieken en tabellen worden toegelicht op een wijze die voor een breed publiek te begrijpen is. In 2012 is gewerkt aan de technische en functionele verbetering van de website. In het eerste kwartaal van elk jaar worden alle grafieken en tabellen vernieuwd. Voorts worden er regelmatig nieuwe indicatoren toegevoegd. Vier maal per jaar verschijnt er een nieuwsbrief.

Veilige jeugdzorg

De transitie jeugdzorg verloopt volgens plan. De eerste uitwerking van de verschillende regionale visies liggen op tafel. De contouren voor de verschillende samenwerkingsvarianten tussen gemeenten zijn via de ambtelijke voorbereiding ook bij de bestuurders volop in de aandacht. De deadline is 1 januari 2015. Dan moeten de gemeenten er klaar voor zijn om de jeugdzorg over te nemen van de provincies. Als mensen me vragen wat dat precies betekent, maak ik wel eens een grapje: op 31 december ga ik met een busje bij de gemeenten langs om de dossiers te overhandigen. Het is een grote, ingewikkelde operatie, die elke gemeente weer op z'n eigen manier aanpakt. Ieder met z'n eigen aanvliegroute. Het is zeker niet one size fits all.

Mijn voornaamste zorg als verantwoordelijk gedeputeerde is, dat de kinderen die de zorg nodig hebben, niets van de hele transitie merken. Want daar gaat het uiteindelijk om. Dat de jeugdzorg veilig is en dat de kinderen krijgen wat ze nodig hebben.

Het wordt een forse opgave voor de gemeenten, daar zijn we ons heel goed van bewust. Want jeugdzorg is niet het enige dat ze er straks bij krijgen. Denk ook aan de jeugdreclassering en andere zwaardere vormen van jeugdzorg. Vanuit de provincie proberen we zoveel mogelijk te helpen in het proces. Letterlijk betekent dit, dat de mensen van ons team jeugdzorg overal naar toe gaan om waar nodig bij te springen. Om kennis over te dragen aan de mensen bij de gemeenten. We hebben daar goede, flexibele deskundigen voor. Zo helpen ze mee met het oppakken van de hele informatiehuishouding - in samenwerking met de VNG - en met het zoeken van richtingen. We schrijven samen met de gemeenten het Uitvoeringsprogramma 2014. Dat zijn heel mooie co-creaties en tegelijk boeiende processen. Hier en daar lopen ook al goede experimenten, die een prima inzicht geven in wat er allemaal nog moet gebeuren. Daardoor ontvouwt de realiteit zich langzamerhand.

Hier en daar zijn bij gemeenten bij wijze van proef ook al nieuwe methodes in ontwikkeling voor de jeugdzorg en daar zitten best originele vondsten bij. Ik denk aan het Loes Loket en aan de Verve-methode. Loes is het gezicht van het onderdeel opvoedondersteuning binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in diverse Twentse gemeenten. En de Verve-methode is er op gericht is om jongeren met een criminele achtergrond weer thuis te laten wonen. Ik geloof in de transitie en ik heb er vertrouwen in. We liggen op koers in Overijssel. Aan de reacties van anderen te oordelen hebben we de vaart er goed in en dat is te merken aan de steeds actievere betrokkenheid van zowel bestuurders als ambtenaren.

Bert Boerman,
gedeputeerde provincie Overijssel

Colofon

Driehoeksverhouding is een uitgave van de regio Stedendriehoek en verschijnt driemaal per jaar. Het blad wordt gratis toegezonden aan bestuurders en ambtenaren in de regio Stedendriehoek, organisaties en instellingen die op het niveau van de Stedendriehoek werken, en aan iedere andere geïnteresseerde.

Voor informatie of toezending:

Bureau Stedendriehoek
Postbus 5000, 7400 GC Deventer
telefoon: 0570 69 51 17
e-mail: info@regiostedendriehoek.nl
Twitter: twitter.com/regio_S3H

Tekst

Prima Donna Communicatie, Deventer
Janneke Panneman, Gulay Yildirim,
Bureau Stedendriehoek

Eindredactie

Janneke Panneman, Bureau Stedendriehoek

Foto's

Bureau Stedendriehoek
Prima Donna communicatieregisseurs
Gea Laar Fotografie (foto cover)

Vormgeving

The Mouse Connection,
Deventer

Drukwerk

Totdrukwerk, Apeldoorn

www.regiostedendriehoek.nl

